

Б92 - КАТАРЗА
13. новембар 2004.

Дел Понте сматра да смо најбољи, и то је рекла!

Нико не може да се сакрије иза патриотизма и да убија жене и децу, ратне заробљенике. Ми хоћемо да радимо посао. Дајте нам генерале, ми ћемо да урадимо то. Дајте нам Шљиванчанина, Мркшића...

Говори: Владимир Вукчевић, тужилац за ратне злочине
Аутор: Јасна Јанковић

Б92: Дobar дан. У „Катарзи“ други пут, а годину дана после оснивања Тужилаштва за ратне злочине Србије, говори тужилац за ратне злочине Владимир Вукчевић. Приликом прошлонедељног обраћања генералном секретару и Савету НАТО-а, Карла дел Понте рекла је да је са тужиоцима у Београду и Загребу развила «плодно партнерство». Рекла је и да ови тужиоци поступају професионално, а често и веома храбро. „Оно што раде није популарно“, приметила је дел Понте, „изложени су претњама и разним притисцима“. Владе и политичари покушавају да се мешају. «Према томе». закључила је главна тужитељка Хашког трибунала, „заслужују сву могућу практичну и политичку заштиту.“ Потом је додала да са београдским тужиоцем «веома добро сарађује». Ово је могао да буде формални повод за разговор са Владимиром Вукчевићем, а суштинских има заиста много. Овај разговор, само још да напоменем, водили смо јуче, незнајући да је у Окружни суд у Београду стигло решење Врховног суда Србије којим је поништена прва релевантна пресуда за ратни злочин. Ради се о процесу 'Сјеверин'. Кажем то зато, јер смо управо од Владимира Вукчевића, који је заступао оптужбу у овом процесу, добили и званично ову информацију.

Б92: Када сте најављивали предмете који ће се наћи пред Посебним одељењем Окружног суда у Београду, мислим пре свега на «случај Батајница» - значи, неколико предмета ће да уследи до краја ове године, неки су пред опружењем, на неким се још води истрага - каква је сада ситуација?

Вукчевић: „Ту се интензивно ради од првог дана оснивања Тужилаштва. Кад кажем интензивно се ради - то је велики предмет, и кад се каже Батајница - у

њему је сумирано више предмета, више злочина који су извршени на Косову.“

Б92:Колико?

Вукчевић: „Ја сад не бих набрајао колико, јер ми стално откривамо. Али, могу да поменем да се ради о предметима о злочинима у Сувој реци, у Ораховцу, имамо случај Меја, имамо Меја Оризе, Кореница, Избица, Србица, Гњилане, итд. Према томе, ту има више злочина, масовних стрељања која су извршена на подручју ових локалитета. Ми смо ту саслушали, везано за ове предмете, преко 180 сведока. Међутим, ту је основни проблем наш приступ сведоцима Албанцима. Ми смо то покушали преко УНМИК-а да решимо, али ту није дошло до сарадње. УНМИК је то објаснио догађајима од 17. до 20. марта. Али, ево, управо се водио један састанак са њима. И договорили смо да нам помогну да дођемо до тих сведока.“

Б92: Који су конкретни резултати тог јучерашњег састанка, односно договора?

Вукчевић: „Конкретни резултати тог договора су у томе што ће они да омогуће приступ тим сведоцима. Ми смо рекли да ћемо ми да идемо на Косово, да ћемо тамо да саслушамо те људе, пошто се они плаше. Од њих смо само тражили да обезбеде да ми то можемо безбедно да урадимо. То је једна ствар. А друга ствар, да припреме на одређени начин сведоке Албанце, да их психолошки припреме, да им објасне да немају резерве - пошто смо ми ипак представници власти Србије и они имају према нама један анимозитет - да им објасне да је то за њихово добро да се открију ти извршиоци кривичних дела, ратних злочина учињених на њихову штету. Ту су страдали њихови рођаци.“

Б92: Да ли сте и за то добили подршку Карле дел Понте, с обзиром на њено обраћање у Бриселу?

Вукчевић: „Управо је то последица тог интересовања УНМИК-а, то што је госпођа Карла дел Понте у свом говору у Бриселу 3. новембра врло критиковала УНМИК. А критиковала га је оштро због тога што сам ја њој у разговору рекао да имамо проблем у сарадњи са УНМИК-ом. Према томе, ту се она умешала. Као последица тога су дошли они овде. Дошло је до договора. И ја се надам да ћемо ми врло брзо доћи у ситуацију да саслушамо људе, Албанце на Косову. И мислим да ће то бити једна добра ствар за нас, да се види да је ипак рука правосудних органа Србије достижна, да могу и на самом Косову да саслушају.“

Б92: То су сведоци Албанци. Када се ради о сведоцима из Србије, да ли до њих долазите исто тако тешко? И они се застрашују.

Вукчевић: „Не. До њих долазимо лако, нису застрашени. Они сведоче за сад бар о ономе што они знају. Мислим да је дошло до одређеног помака свести људи, да су они свесни да су извршени злочини у њихово име, и они неће с тим ништа да имају.“

Б92: Судаћи по ономе што је рађено за време истраге и што сте Ви и Ваши заменици, наравно дозирао, говорили за јавност, ту се ради о много људи из полиције, оних који су на неки начин умешани. Да ли имате проблема у сарадњи са полицијом по питању њиховог саслушавања, њиховог довођења да сведоче?

Вукчевић: „Ја не бих рекао - много људи. Рекао бих да има тих појединаца који су чинили злочине. Да ли је много или мало, не бих се упуштао у том правцу. Али, да има људи који су чинили злочине и који се и даље налазе у полицији, да полиција није до краја извршила то прочишћавање, то је евидентно, и ту одређене конструкције има. То сам ја јавно рекао. И мислим да ми не можемо да изађемо из ове ситуације, ако не рашчистимо то код себе, и да онај ко је крив одговара. Не можемо целу полицију да сврставамо да су у њој извршиоци кривичних дела. Али, они који су то извршили има да одговарају.“

Б92: Ви сте рекли да ту заиста недостаје та сарадња на хапшењима неких људи, почев од случаја 'Лукић', односно 'Сјеверин' који је завршен пред Окружним судом, па даље око Косова.

Вукчевић: „Да вам кажем једну ствар, треба разликовати хапшења и хапшења. Имате хапшења по налозима Хашког трибунала. С тим ми немамо ништа.“

Б92: Мислим по Вашим.

Вукчевић: „А у нашим предметима ми нисмо имали никаквих проблема, што се тиче хапшења. Ту је поступак редован.“

Б92: У случају 'Овчара' за сада немамо ниједно суђење у одсуству, односно ниједно оптужено лице није у бекству. Да ли ће то постати пракса и у предметима који следе?

Вукчевић: „Управо у случају 'Овчара' - ово малопре што сте ме питали - та хапшења су извршена врло ефикасно. Према томе, кад се хоће - може се. Значи, сва лишења слободе по наредби истражног судије су извршена врло ефикасно.“

Б92: Да ли ћете Ви као тужилац инсистирати на томе да се суђења не воде у одсуству оптужених?

Вукчевић: „Ја сам за то да се суди људима који су ту. Ми су случају 'Сјеверин' имамо суђења у одсуству, али имамо двојицу која су ту и двојицу која су у бекству. Али, двојица су у притвору. Ту је, такође, извршено врло ефикасно хапшење окривљених Драгићевића и Шевића.“

Б92: Поменули сте 'Сјеверин', шта се дешава са том пресудом? Знамо да је

била седница Врховног суда Србије, одлуку не знамо.

Вукчевић: „Пресуда је укинута, јуче сам сазнао. Председник Важић ме је обавестио да је пресуда укинута. Он је већ распоредио другом судији који ће то да суди. У случају 'Сјеверин' ја нисам гледао разлоге због којих је пресуда укинута, тако да се не бих упуштао уопште у било какав коментар одлуке Врховног суда. Али, могу да кажем да смо ми - кад кажем ми, то је тужилаштво и суд - уложили велики напор да се тај први случај ратног злочина код нас уради професионално. По мени је урађен професионално. Ја сам то започео да радим као заменик окружног тужиоца. Па кад сам прешао у Републичко тужилаштво, тадашњи републички тужилац ме је упутио на рад, по мом захтеву, да завршим предмет 'Сјеверин'. Ја сам то завршио као заменик републичког тужиоца. И то све због тога да се да значај том предмету. Касније сам ја, као што већ знате, прешао у Тужилаштво за ратне злочине. Тако да у другом степену не знам ко је заступао предмет, односно чак сам чуо да на седници на којој је одлучивано о 'Сјеверину' није био присутан нико из Јавног тужилаштва Србије. Када сам то чуо - пошто су у току промене Закона о кривичном поступку, односно Закона о ратним злочинима - ја сам тражио од радне групе, односно од наших представника да та апелација, значи да у другом степену надлежан буде републички тужилац за ратне злочине, значи и у првом и у другом степену. Такав случај је и у Хагу, као што знате. Такав случај је и у окружењу, у дистрикту Брчко, итд. Мислим да је врло важно да и у другом степену за кривична дела ратних злочина буде тужилац за ратне злочине, а не да заступа, односно не заступа нико из Републичког тужилаштва.“

Б92: Где ће се сад водити тај процес испочетка?

Вукчевић: „Он мора да се води пред редовним судом, јер је такав закон. Пошто је оптужница за случај 'Сјеверин' ступила на правну снагу пре оснивања Тужилаштва за ратне злочине, односно Посебног одељења Окружног суда у Београду, мора да се оконча пред редовним судом.“

Б92: Да ли то значи да ће бити и Судско веће измењено, пошто је председавајућа већа, судија Ната Месаревић, сада у Посебном одељењу за организовани криминал?

Вукчевић: „Биће измењено. Измењено је. Дат је предмет другом судији.“

Б92: Ви као тужилац за ратне злочине Србије, човек који је водио тај процес, који је потписао оптужницу, како тумачите последице такве једне одлуке Врховног суда Србије? Ако можете да одговорите.

Вукчевић: „Да Вам кажем, незахвално је да то тумачим, пошто нисам видео образложење пресуде. Али, могу да Вам кажем следећу ствар - мислим да је то предмет 'Сјеверин', на одређени начин, мало ремек дело истражног судије Вучка Мирчића и моје, што се тиче истраге, а касније и судија већа којим је

председавала судија Ната Месаревић, која је маестрално водила претрес. Кад то кажем, хоћу да кажем следећу ствар - када смо започели случај 'Сјеверин' ми од материјалних доказа нисмо имали ништа. Имали смо један албум на којем су биле фотографије, где су снимљена та зверства у Сјеверину. Међутим, ми смо тај албум учинили аутентичним, тј. ми смо исказима сведока, очевидаца утврдили да су у албуму фотографије окривљених - Лукића, Шивића и осталих, да су они та лица која чине та зверства. Рецимо, имате слике како они батинају људе - да је то то време кад је извршен злочин и то место где је извршен злочин. Значи, тај албум је постао главни доказ. То како смо ми успели, да не говорим. Друга ствар, први пут смо имали заштићеног сведока, мада тад још закон то није регулисао, али ми смо пружали физичку заштиту једној сведокињи. Она је била очевидац свих тих догађаја. Она је делила стан са невенчаном супругом Милана Лукића, тако да је била на извору догађаја. Она је нама посведочила и дала нам је драгоцене информације. Она је била према мени као тужиоцу врло искрена. И ту је била једна срећна околност по јавну тужбу. То је било то што сам ја заступао оптужницу против једног окривљеног који је силовао њену мајку. Она је мене још од малих ногу запазила по тој бескомпромисности. Она је рекла: „Чика Владо, ја ћу вама све да кажем.“ И све ми је рекла. И онда смо ми од тога почели. Без обзира што не знам разлоге укидања, несумњиво је да је ту извршено кривично дело ратног злочина. А сад, који је разлог зашто је то укинута, увек може неки процесни разлог да постоји, да се формално нешто укине. Али, несумњиво је да ту дело стоји.“

Б92: Драгани Ђекић о којој говорите је прећено. То је судија Месаревић саопштила пре годину и нешто дана. Да ли Ви као тужилац за ратне злочине Србије имате претње, с обзиром на ситуацију у земљи? Знате да се судијама прети.

Вукчевић: „Увек има непријатних ситуација. Увек има тих 'патриота' који, ето, хоће да добаце кад ме виде на јавном месту. Међутим, да сам имао неку конкретну претњу или било какав атак на мене, нисам имао. Мада, кад је почела 'Овчара' мом заменику су у Новом Саду сломили и службена кола и приватна кола, шофершајбну, гуме.“

Б92: Да ли сте тражили заштиту од полиције за судије и тужиоце?

Вукчевић: „Па има, постоји заштита. Постоји једно посебно одељење које обезбеђује судије и тужиоце.“

Б92: У истраживању јавног мњења, које смо имали прилике да чујемо прошле недеље, значајно је приметити да је јавност Србије уверена да ви можете да процесуирате ратне злочине боље него Хаг. Али, сад је то једна друга прича. Исто тако, велики проценат грађана је убеђен да ви радите под притиском, и извршних органа, али и службе безбедности. Да ли таквог притиска има?

Вукчевић: „Притиска има, али службе безбедности не. Има одређеног притиска извршне власти, али није то тако неки велики притисак. Да ми то добро радимо, то је рекла госпођа Карла дел Понте, да смо ми компетентни

итд, да је она чак изненађена нашом компетенцијом.“

Б92: Поменула Вас је у говору у Бриселу, лично.

Вукчевић: „Јесте, то је лепо. И мислим да је наша сарадња изузетно добра, и сарадња је двосмерна. Значи, кад кажем сарадња са Хагом, сарадња је добра у смислу професионалности тужилаштва хашког и нашег. Има одређених коментара у штампи итд, рецимо пример генерала. Било је коментара - ето, тужилаштво неће да процесуира генерале. То није тачно. Ми не можемо да процесуирамо генерале. Постоје одређена правила - не може истовремено против истих лица за исту ствар да се воде два поступка. Овде је чињеница да Хаг води поступак, а плус по тим хашким правилима - то је суд који је изнад нас, наднационални, има предност, и он увек може да нам узме предмет уколико није задовољан нашим радом. Значи, докле год нам Хаг то не уступи, ми не можемо да поступамо. Према томе, нису тачне тврдње појединих који кажу - ето, неће да раде свој посао, лакше им је да људе пошаљу у Хаг. Није тачно. Ми хоћемо да радимо посао. Ево, ја јавно кажем, дајте нам генерале, ми ћемо да урадимо то. Дајте нам Шљиванчанина, Мркшића, ми ћемо то да урадимо. Ево, пример је 'Овчара'. Хаг годинама није успео да дође до ових егзекутора. Ми смо успели, и то смо дошли до њих 19. Тих егзекутора је, по неким нашим проценама, било негде око 40. Неки су мртви, неке нисмо успели да идентификујемо, али смо дошли до половине.“

Б92: Када говорите о сарадњи са Трибуналом и госпођом дел Понте, колико конкретно, ако можете да кажете, предмета ће бити уступљено Београду? Јер, чули смо за Ковачевића, рекла је Карла дел Понте, пошто је у лошем здравственом стању. Па предмет који је у јуну дат тужилаштву, а објављено је пре месец дана, када је дел Понте била овде. Дакле, то су већ два предмета. Шта очекујете у 2005. години?

Вукчевић: „Пазите, прво да објасним - није нам уступила предмет, што се тиче Ковачевића, због тога што је он болестан. То није тачно. Она је дала предлог суду. Значи, постоје предмети где је подигнута оптужница, где тужилац Карла дел Понте даје предлог суду да суд пребаца предмет на наше правосудне органе. И има предмета који су у истрази. Такав један предмет, и то један врло велики предмет је нама уступљен. Наравно, ми о томе нећемо ништа да говоримо. Ради се на том предмету. Управо је тај предмет, значи тај први предмет који је уступљен, то је одраз тог поверења. Истрага је по нашем закону тајна о овим предметима. Ми то врло интензивно радимо. Све то што мало спорије иде, то је последица што Хаг не може да нам пружи одређене услуге. Те услуге су, ту нема тајне, приступ одређеним сведоцима који су широм Европе. Ми тражимо да се скупе на једном месту да ми можемо да их саслушамо. Уопште, тај проблем нашег приступа сведоцима је велики проблем. Сви су сведоци ван Србије, или су у Босни, или су у Хрватској, или су широм Европе, или су на Косову, то јесте Србија, али нам опет нису приступачни. Тако да нам је то главни проблем - приступ сведоцима.“

Б92: Имате ли информацију да ли ће 'вуковарска тројка' бити предата Хрватској, вама? Да ли о томе икаква одлука постоји? Да ли ће бити суђење у

Хагу?

Вукчевић: „Ја сам чуо неке шпекулације, да се нешто говори да ће да се пребаце. То је све на нивоу рекла-казала.“

Б92: Зато Вас и питам. Да ли знате прецизније?

Вукчевић: „Ја ћу да питам, пошто нас интересује. Мислим да би било целисходно да се уступе нама, јер ми смо урадили комплетно 'Овчару'. Мислим да не би било целисходно да Загреб или Жупанијски суд у Вуковару ради сад тај део. То је само сегмент.“

Б92: Како сарађујете са тужилаштвом у Хрватској и тужилаштвом у Босни? Рекли сте да нисте задовољни. То сте изјавили пре неколико месеци.

Вукчевић: „Сарадња са Хрватском је одлична, а са Босном немамо сарадњу.“

Б92: Претпостављам да ће бити предмета у којима ће вам бити неопходна сарадња и са тужилаштвом и судовима у БиХ-у у будућности. Како ћете то разрешити? Кажете да те сарадње нема.

Вукчевић: „За сада је нема.“

Б92: Како ћете то да решите? Ево, јуче сте са УНМИК-ом имали састанак. Постоји ли нека активност у том смеру и са БиХ?

Вукчевић: „Ми крајем месеца имамо на Палићу један састанак управо на тему те међурегионалне сарадње. Хрватски тужилац је написао један предлог неког споразума о сарадњи. Тај састанак је организовао ОЕБС, и домаћин је Масари, који нам у приличној мери помаже. Тако да ћемо на том састанку на Палићу да размотримо. Још једном понављам, са Хрватском имамо одличну сарадњу. Ја имам директан контакт са колегом Бајићем, чак смо заједно и наступали сада у Хајату. Пошто сам ја пре њега излагао, он кад је започео своје излагање каже: „Трећину овога што сам мислио да кажем рекао је колега Вукчевић, тако да ћу скратити своје излагање.“ Или каже: „Имамо идентичне ставове.“ То је однос професионалаца. Кривична дела и он и ја гледамо са аспекта професионалца. Ми ћемо да направимо један, фактички, меморандум. То морају после тога државе у билатералним односима да реше.“

Б92: Карла дел Понте је такође, у том говору у Савету НАТО-а у Бриселу, поменула да је она тражила од Русије да изручи, односно да ухапси тројицу оптужених лица која се налазе на њеној територији. За оне које сигурно знамо, то је и генерал Властимир Ђорђевић. Да ли сте Ви тражили исто тако од Русије да га изручи Београду? Да ли постоји та могућност изручења?

Вукчевић: „Ми нисмо тражили. Кад кажем ми - Тужилаштво за ратне злочине, односно суд. Али, колико сам ја обавештен, знам да је против Властимира

Ђорђевића одређен притвор и расписана међународна потерница, због неких кривичних дела злоупотреба службеног положаја још 2002. године. Али, што се нас тиче, код нас није расписана никаква потерница.“

Б92: По овом истраживању, људи често бркају суђења за организовани криминал и за ратне злочине. Ви сте радили и предмете као заменик тужиоца и као тужилац, који су везани за организовани криминал, па се ту појављују неки исти људи који се појављују и у ратним злочинима у Хрватској, Босни итд.

Вукчевић: „Апсолутно је испреплетано то да су извршиоци кривичних дела ратних злочина управо највећи криминалци. Шта ћемо даље од случаја 'Аркан'? Ви знате да је Аркан био познати криминалац '90-тих година, да је био на 'црвеној потерници' Интерпола, а после тога је био командант Српске добровољачке гарде. Исти Милан Лукић, који је учинио то што је учинио, је трговао са Муслиманима у опкољеном Горажду и продавао им је со и цигарете за девизе и за злато. Сад, нећу да вршим анализу. Али, кад би се извршила анализа припадника Српске добровољачке гарде, ту има доста криминалаца. Такође, у случају 'Овчаре' имамо људе који су се бавили изнудама, рекетима, који су исто били ту главни. Тешко да ће поштен свет да се нађе у таквим формацијама које врше злочине. Добро, ту има доста људи који су насели на те приче о патриотизму, о угрожености српства итд. Али, они кад виде о чему се ту ради, они су ретерирани. Значи, веза између организованог криминала, дроге, изнуда различитих и ратних злочина је несумњива.“

Б92: Ви имате подршку Карле дел Понте. Имате подршку америчког амбасадора. Имате подршку ОЕБС-а. Имате подршку председника Србије. Имате подршку чак и у јавности. Али, немате подршку конкретно извршне власти. Напротив, имате честе ситуације да се ту, практично, налази неки камен спотицања. Због чега је то тако?

Вукчевић: „Не мислим ја да је то тачно да немам подршку извршне власти. Ја мислим да имам подршку извршне власти. Међутим, извршна власт као извршна власт она... Са министром Стојковићем ниједном нисам дошао у било какав неспоразум. Јесте да мало преко штампе...“

Б92: Да, зато Вас и питам.

Вукчевић: „Али, није то да немам подршку. Ја то уопште не оцењујем да он мени не даје подршку. Ја мислим да ми даје подршку. Али, сад се то тако критикује. Његово је да критикује. Мада, ја волим да будем критикован, али аргументовано.“

Б92: 2005. године почиње велики број суђења, како је најављивао Ваш портпарол, овде у Београду, пред Већем за ратне злочине. Излазна стратегија трибунала се на неки начин ближи крају. У једном тренутку ће велики број предмета бити само у судовима у региону. Да ли ћете тада имати подршку међународне заједнице, Карле дел Понте и света? Да ли ће бити тешко овде

радити те предмете?

Вукчевић: „Да ли ћемо имати подршку, ја то не знам. То ћемо да видимо. Ми ћемо да радимо професионално, као што смо до сад радили. Значи, радићемо непристрасно, у границама својих могућности, стручно итд. Не може се рећи да ће бити велики број суђења. Биће суђења. Сад, колико ће их бити, то не знамо. Али, сва су суђења за такве ствари велика. Рецимо, 'Овчара' је огроман предмет. Могу вам рећи податак да у том предмету на коме радимо, који је у истрази, има преко 600 мртвих. Шта ћете више од тога? То су сами по себи изузетно сложени и велики предмети. Значи, сваки тај предмет захтева огроман, чак и физички рад. Излазна стратегија Хага је да они завршавају све истраге до краја 2004. године. Значи, биће једна маса предмета, незавршених истрага која ће да се слије. Долазиће и готове оптужнице, пошто су сад у току измене нашег процесног закона. Пошто ћемо ми моћи да заступамо те готове оптужнице против лица тзв. средњег и нижег ранга, тако да их и ту очекујемо. Е сад, не знам колико је тога. Колико чујем, у Хагу има два лобија. Један лоби заступа тезу да треба да се доставе предмети по месту где су извршена кривична дела. Други лоби каже - не, него по месту где су извршиоци. Нормално, ми смо за то да се овде ради. Онда ми не би радили ништа, јер су сва дела углавном извршена ван територије Србије, изузимајући Косово, а и тамо не можемо, тамо је УНМИК. Ми заступамо тезу, с обзиром да су извршиоци углавном у Србији, да би требало судити овде у Србији. И сад, чујемо да ће отприлике да превагне концепција - који су органи правосуђа најспособнији, најспремнији да суде. Што се тога тиче, што се рејтинга тиче, Карла дел Понте сматра да смо ми најбољи, и то је рекла. Битно је да јавно мњење схвати да евентуалне злочине нису чинили Срби, него су чинили злочинци. Мислим да ипак сазрева свест код људи, да су на овим подручјима вршени злочини. Нико не може да се сакрије иза патриотизма и да убија жене и децу, ратне заробљенике. Човек који положи оружје је ратни заробљеник. Њега штите женевске конвенције. Значи, он има право на праведно суђење. Ако је извршио злочин биће кажњен, а не сад да га ви одведете тамо поред пута и да га убијете. То је злочин.“

Б92: Слушали сте разговор са Владимиром Вукчевићем, тужиоцем за ратне злочине Србије. Тонска монтажа била је поверена Ратку Ристићу, реализација Николи Момчиловићу, ја сам Јасна Јанковић. Останите уз Б92.